

Školský inšpektorát v Modrom Kameni

Opis na úrovni archívneho fondu

kód	názov kódu v AJ	obsah	Názov kódu v SJ
3.1.1.	Reference kode	SK_1525_3548	Referenčný kód
3.1.2.	Title	Školský inšpektorát v Modrom Kameni	Názov jednotky opisu
3.1.3.	Date(s)	(1914) 1922 – 1949	Časový rozsah
3.1.4.	Level of description	archívny fond	Úroveň opisu
3.1.5.	Extent and medium of the unit o description (quantity, bulk, or size)	11,600 bm (4 úradné knihy, 32 registratúrnych pomôcok, 126 škatúl)	Rozsah a nosič jednotky opisu (množstvo, rozsah alebo veľkosť)
3.2.1.	Name of creator(s)	Školský inšpektorát v Modrom Kameni	Názov pôvodcu
3.2.2.	Administrative history	Školské inšpektoráty boli štátnymi úradmi. V rokoch 1876 až 1918 pôsobil župný uhorsko-kráľovský školský inšpektor. K zmenám došlo v súvislosti so vznikom ČSR. Správu školstva v prvej ČSR upravil zákon číslo 292 z 9. apríla 1920. Všetka školská správa prešla na Ministerstvo školstva. Pri župnom úrade bola utvorená župná školská rada, ktorej predsedom bol župan a jej členmi 5 zástupcovia z radov učiteľov. Na župnú školskú radu prešla pôsobnosť župných úradov i verejno-správnych výborov vo všetkých školských záležitostiach. Priamy dozor nad všetkými školami mali školské inšpektoráty. Obvody a sídla nových školských inšpektorátov určil referát Ministerstva školstva a národnej osvety výnosom číslo 67 590/I. z 15. septembra 1922. V Správach referátu Ministerstva školstva a národnej osvety č.18 sa uvádza, že školský inšpektorát v Lučenci bol rozdelený na dva inšpektoráty: Školský inšpektorát v Lučenci I., ktorému patrili školy okresu Lučenec a pre okresy Modrý Kameň a Halič bol utvorený Školský inšpektorát v Lučenci II. V roku 1923 vstúpil do života zákon číslo 126/1920 Zbierky o župnom a okresnom	Dejiny správy pôvodcu

	<p>zriadení. V snahe, aby sa obvody školských inšpektorátov kryli s hranicami nových žúp a podľa možnosti i s hranicami okresov, pozmenil referát Ministerstva školstva a národnej osvety výnosom z 28. mája 1923, číslo 29 642-I. obvody školských inšpektorátov a v správach referátu Ministerstva školstva a národnej osvety uverejnených v Úradných novinách župy XVIII., ročník 1923 ustálil názov inšpektorátov a ich územnú pôsobnosť. Uvedeným výnosom o zmenách hraníc v súlade s novoutvorenými politickými okresmi sa podarilo stotožniť územnú pôsobnosť Školského inšpektorátu len v rámci novovytvorených veľžúp, nie však v rámci politických okresov. Správou novozriadeného Školského inšpektorátu v Lučenci II. pre okresy Modrý Kameň a Halič bol poverený bývalý inšpektorský poradca v Nitre – František Houra, ktorý svoju funkciu začal vykonávať 1. októbra 1922. S umiestnením sídla úradu sa od zahájenia jeho činnosti vyskytovali značné problémy. Nariadením referátu Ministerstva školstva a národnej osvety 29 642/I.A ai 1923 z 2. júna 1923 bolo sídlo inšpektorátu preložené do Modrého Kameňa a školský inšpektor mal zabezpečiť jeho presťahovanie. Notársky úrad v Modrom Kamene na jeho informáciu o miestnostiach pre školský inšpektorát odpovedal záporne a informoval školský inšpektorát o ťažkostiach spojených s umiestnením novozriadeného Okresného úradu v Modrom Kamene a bytovými problémami štátnych zamestnancov. Sídlo školského inšpektorátu ostalo i naďalej v Lučenci a v nasledujúcich rokoch prebiehali naďalej jednania o umiestnení školského inšpektorátu v Modrom Kamene. Školský inšpektor sa zúčastnil 10. januára 1924 komisionálneho konania vo veci zabratia budovy zámku v Modrom Kamene pre štátne úrady. Presídlenie školského inšpektorátu do Modrého Kameňa sa uskutočnilo až 1. júla 1926. Výnos referátu Ministerstva školstva a národnej osvety číslo 14 131/1931 nariadil ďalšiu úpravu hraníc školských inšpektorátov. Školskému inšpektorátu v Modrom Kamene boli pridelené školy, ktoré boli pod správou Školského inšpektorátu v Lučenci a Školského inšpektorátu v Šahách. Úpravou hraníc bola nariadená aj delimitácia spisového materiálu. Do obvodu Školského inšpektorátu patrili obce politického okresu Modrý Kameň. Od vydania tejto úpravy zostala organizácia školských inšpektorátov nezmenená, menili sa len hranice obvodov školských inšpektorátov. Až dôsledkom viedenskej arbitráže bolo nutné znovu usporiadať inšpektoráty na území južného Slovenska. V roku 1938 sa územie okresu Modrý Kameň zúžilo o 32 obcí (30 obcí pripadlo horthyovskému Maďarsku a obce Čelovec a Opava pripadli okresu Krupina). Výnos Ministerstva školstva a národnej osvety v Bratislave z 29. marca 1938 číslo 49 446/1939-P/I. v súvislosti s vyrovnávaním počtu škôl a tried v pohraničí zrušil 31. marca 1939 Školský inšpektorát v Modrom Kamene a všetky školy boli pridelené do pôsobnosti Školského inšpektorátu II. vo Zvolene. Školský inšpektorát II. vo Zvolene bol utvorený pre školy, ktoré ostali na území Slovenska z okresov Lučenec a Modrý Kameň, ktorých časti pripadli Maďarsku. V rámci národného školstva v období vojnovnej Slovenskej republiky bolo treba uskutočniť</p>	
--	---	--

		<p>zákon číslo 308/1940 Sl. z. z 26. novembra 1940 o ľudových školách. Zákon č. 308/1940 Sl. z. vrátil vývoj školstva späť, išlo tu v podstate o prebudovanie vnútorného školského života v duchu ideológie Slovenskej republiky. Podľa §29 citovaného zákona dozor nad školami vykonávali tzv. škôldozorné úrady. Ich územnú pôsobnosť určilo vládne nariadenie číslo 358/1940 Sl. z. zo dňa 21. decembra 1940. Nové škôldozorné úrady vstúpili do života 1. januára 1941. Nadriadeným orgánom pre školy, ktoré ostali na území Slovenka v okrese Modrý Kameň bol Škôldozorný úrad v Lovinobani. K podstatným zmenám v organizácii školstva došlo až v roku 1944 počas Slovenského národného povstania. Nariadenie Slovenskej národnej rady zo 6. septembra 1944 o poškodení školstva na Slovensku dalo školstvu novú líniu. §1 citovaného nariadenia poštátnil školy všetkých kategórií dňom vyhlásenia 7. septembra 1944. Všetci učitelia sa stali štátnymi zamestnancami a najvyšším nadriadeným orgánom sa stalo Povereníctvo Slovenskej národnej rady pre školstvo a národnú osvetu. Novelou tohto nariadenia bolo nariadenie Slovenskej národnej rady číslo 34/1947 Zb. nariadenie Slovenskej národnej rady zo 16. mája 1947 o poštátnení všetkého školstva na Slovensku, ktorým sa proces zoštátnovania škôl definitívne ukončil. Zásadná zmena nastala aj v postavení školských inšpektorátov, ktoré sa stali súčasťou politickej správy v ľudovodemokratickom Československu. Výnos Povereníctva Slovenskej národnej rady pre školstvo a osvetu číslo 453/1945 – prez. z 5. marca 1945 o organizácii školských inšpektorátov na vrátenom území Slovenska uviedol do činnosti Školský inšpektorát v Modrom Kameni – vedením ktorého bol poverený Štefan Rysul'a, učiteľ z Turieho Poľa. Školské inšpektoráty ako súčasť politickej správy, po zavedení krajského zriadenia v zmysle zákona číslo 280/1948 Zbierky, začali najprv v krajoch, potom aj v okresoch podľa §10 vládneho nariadenia číslo 139/1949 Zb. zo 7. júna 1949 o organizácii ľudovej správy zanikať a ich právomoc prešla na národné výbory ako IV. referát.</p>	
3.2.3.	Archival history	<p>Registratúra školského inšpektorátu sa do archívu nedostala kompletne. Príčinou boli časté zmeny, ktorým sa školský inšpektorát teritoriálne prispôboval. Pri územných zmenách boli plánované i delimitácie spisovného materiálu, ale častými zásahmi a sťahovaním nastal úbytok spisovného materiálu. Fond Školského inšpektorátu v Modrom Kameni nebol u pôvodcu vyradovaný. Okrem písomností Školského inšpektorátu v Modrom Kameni (1922 – 1949) fond obsahuje aj dokumenty jeho predchodcu – Školského inšpektorátu v Lučenci z obdobia rokov 1914, 1920 – 1922, ktoré sú vmanipulované do agendy Školského inšpektorátu v Modrom Kameni. Pri usporadovaní registratúry školského inšpektorátu sa vychádzalo z pôvodného registratúrneho systému (jednotný v celej Zvolenskej župe a ďalej používaný do roku 1949). K samotnému spracovávaní sa pristúpilo v 80. rokoch 20. storočia. (viď kapitola Vyhľadávacie pomôcky). Zachovalé spisy predstavujú evidencie, registratúrne pomôcky a spisy</p>	Dejiny archívneho fondu

		administratívneho charakteru, osobné spisy učiteľov (usporiadané abecedne) a spisy škôl (usporiadané abecedne). Inventárnou jednotkou pri evidenciách a registratúrnych pomôckach je jeden zväzok knihy. Pri administratívnych spisoch a spisoch škôl tvorí inventárnu jednotku jeden ročník spisov. Inventárnou jednotkou osobných spisov je skupina spisov pod jedným písmenom abecedy. K orientácii v archívnej pomôcke Inventár Školského inšpektorátu v Modrom Kameni (1914) 1922 – 1949 slúži odkazový aparát, ktorý tvoria registre: osobný, miestny a vecný. Do osobného registra nie sú zaradené mená učiteľov, ktoré sú usporiadané a tvoria súvislú časť inventára.	
3.2.4.	Immediate source of acquisition or transfer	Archívny materiál Školského inšpektorátu v Modrom Kameni (1914) 1922 – 1949 bol v knihe prírastkov archívu zaevidovaný pod číslom prírastku 25 z 12.12.1957 a uložený v Základnej deväťročnej škole v Modrom Kameni odkiaľ bol v roku 1971 prevzatý do trvalej archívnej úschovy Okresného archívu Veľký Krtíš so sídlom v Modrom Kameni.	Spôsoby získavania archívnych prírastkov
3.3.1.	Scope and contents	Inventár Školský inšpektorát v Modrom Kameni poskytuje informácie o archívnom materiáli k štúdiu školskej politiky štátnej správy na úrovni základných škôl a vzdelávaní v rokoch (1914) 1922 – 1949. K dejinám jednotlivých škôl materiál spisov škôl obsahuje informácie o organizačnej štruktúre, o počte žiakov a učiteľov, výkazy o náboženskom vyznaní a hospodárení škôl. Mnoho dokumentov fondu ilustruje i sociálne podmienky v jednotlivých obciach a podáva obraz o zdravotnom stave žiakov a o epidemických ochoreniach. Archívny materiál je vhodný na štúdium regionálnych dejín v kultúrno-osvetovej oblasti – ľudové kurzy, divadelné predstavenia, spevokoly a spolková činnosť na dedinách okresu.	Obsah a rozsah archívneho fondu
3.3.2.	Appraisal, destruction and scheduling information	Vnútorne vyradovanie fondu v rokoch 1975 – 1977 vykonali pracovníci Štátneho okresného archívu.	Vyradovanie a hodnotenie
3.3.3.	Accruals	Archívny fond je uzatvorený. Ďalšie prírastky sa neočakávajú.	Možné prírastky
3.3.4.	System of arrangement	Školský inšpektorát v Modrom Kameni (1914) 1922 – 1949: A. Evidencie B. Administratívne písomnosti 1. Registratúrne pomôcky 2. Spisy	Spôsob usporiadania
3.4.1.	Conditions governing acces	Prístupný.	Podmienky prístupu

3.4.2.	Conditions governing reproduction	Archívne dokumenty možno reprodukovať so súhlasom archívu podľa podmienok uvedených v jeho bádateľskom poriadku a v súlade s internými predpismi MV SR.	Podmienky vyhotovovania reprodukcií
3.4.3.	Language /scripts of material	Slovenský	Jazyk/písmo archívnych dokumentov
3.4.4.	Physical characteristics and technical requirements	Poškodený nevhodnou manipuláciou.	Fyzický stav a technické požiadavky
3.4.5.	Finding aids	Štátny okresný archív vo Veľkom Krtíši. Kamenská Darina: Školský inšpektorát v Modrom Kameni (1914) 1922 – 1949. Veľký Krtíš 1986. Inventár e. č. 2323. Archívna správa Ministerstva vnútra SSR. Bratislava 1982. Kamasová – Kvanková Marta: Štátny okresný archív vo Veľkom Krtíši. Sprievodca po fondoch a zbierkach.	Vyhľadávacie pomôcky
3.5.1.	Existence and location of originals	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Štátny archív v Banskej Bystrici, pracovisko Archív Veľký Krtíš, Za parkom 851, 990 01 Veľký Krtíš	Existencia a umiestnenie originálov
3.5.2.	Existence and location of copies	Nie je známe.	Existencia a umiestnenie kópií
3.5.3.	Related units of description	Nie sú známe.	Súvisiace jednotky opisu
3.5.4.	Publikation note	Informácie nie sú známe.	Informácie o publikovaní

3.6.1.	Note		Poznámka
3.7.1.	Archivist's note	Opis vyhotovil Ľuboš Hudec na základe evidenčného listu archívneho fondu a informácií obsiahnutých v archívnych pomôckach uvedených v kapitole Vyhľadávacie pomôcky.	Informácia o spracovateľovi a spracovaní
3.7.2.	Rules or conventions	Opis bol vyhotovený podľa ISAD(G): General International Standard Archival Description, Second Edition	Pravidlá alebo zásady
3.7.3.	Date(s) of descriptions	23.08.2017	Dátum vyhotovenia opisu